

Березовська-Чміль Олена Борисівна

Кандидат політичних наук, доцент

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Кобець Юлія Василівна

Кандидат політичних наук, доцент

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

ТЕОРІЇ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Стаття присвячена вивченню теорії прийняття політичних рішень. Проаналізовано наукові підходи до дослідження політичних рішень. Узагальнено основні етапи вироблення та прийняття політичних рішень. Ключові слова: політичне рішення, теорія прийняття рішень, управління, політичний процес.

В рамках дослідження політичних процесів науковці звертають дедалі більшу увагу на особливості, етапи та механізми прийняття рішень представниками політичної влади та агентами політичного впливу. У реальній політичній діяльності на початковому етапі розробки будь-якого рішення необхідним є забезпечення достовірною, перевіреною інформацією стосовно наявної ситуації, нагальних проблем, умов, специфіки та можливих альтернатив розвитку ситуації.

Значний внесок в розробку теорії прийняття рішень зробили такі вчені, як С. С. Алексєєв, В. І. Абрамов, Д. Н. Бахрах, О. В. Висовень, В. П. Горбулін, А. А. Дегтярьов, М. А. Євсєєв, Д. Істон, А. Б. Качинський, Г. В. Новицький, М. Олуйко, В. Парсонс, Г. П. Ситник, Г. Саймон, А. Хігглі, Ф. Фукуяма та інші.

Загалом більшість науковців розглядають процес прийняття рішень як цілісний процес, що складається з окремих узгоджених між собою стадій і динамічно розвивається в соціально-політичному просторі і часі. Даний процес має циклічний характер, останні фази кожного циклу забезпечують «зворотний вплив» і створюють умови для циклу наступного [1].

Суб'єктами прийняття політичних рішень в широкому сенсі можуть виступати окремі громадяни, члени громадських об'єднань, представники органів державної влади, політичних партій, професійних та інших організацій, до компетенції яких відповідно до законодавства або статуту входять процеси вироблення і прийняття політичних рішень.

Внаслідок аналізу наукових досліджень можемо виокремити такі поширені теорії прийняття політичних рішень, як когнітивна, біхевіористська, інкременталістська, нормативно-оптимальна, змішаного сканування, неінституційна.

Зокрема, когнітивна теорія акцентує увагу на ролі знань у процесі прийняття рішень. Її представник Г. Саймон [4] вказував на обмеження мисленневих можливостей людини у розв'язанні складних питань, наявної інформації та на інші чинники, котрі перешкоджають виробленню оптимальних рішень. Окрім того, він стверджував, що всі рішення є результатом компромісу. Альтернатива, вибір якої становить політичне рішення, не гарантує повного чи досконалого досягнення цілей, а є найкращим з можливих рішень за певних наявних умов.

Згідно інкременталістської теорії Ч. Ліндблома, прийняття політичних рішень – це процес взаємного пристосування та конкуренції його учасників, де важливу роль відіграють відмінності інтересів, брак ресурсів та змінюваності соціального середовища. На думку вченого, при порівнянні альтернативних рішень потрібно виходити із зіставлення цілей та засобів їх досягнення, необхідною є орієнтація не на радикальні дії, а на ті, які максимально наближують до розв'язання питання, виокремлення дрібних питань для розв'язання основного [2].

Біхевіористська теорія, вперше обґрунтована Г. Лассуеллом, трактує процес прийняття політичного рішення як форму поведінки, регулювання якої відбувається за допомогою мотивів, настанов, інтересів та цінностей учасників.

С. Дрор, наголошуючи на потребі вдосконалення організаційних структур та використання наукових досягнень, інформаційних технологій у процесі прийняття політичних рішень, розробив так звану нормативно-оптимальну теорію.

Теорія змішаного сканування А. Етціоні враховує соціальний контекст прийняття рішень, тобто суспільні процеси, свідомість, структуру влади, суспільні норми, цінності. На його думку, у прийнятті політичного рішення потрібно здійснити «горизонтальне» сканування питання для виявлення важливих секторів, а лише потім надійде черга «вертикального» сканування – аналізу альтернатив розв'язання складових цього питання.

Відповідно до неоінституційної теорії рішення в політиці приймають лише індивіди, які прагнуть максимізувати свої вигоди, переслідують власні інтереси, нехтують нормами моралі за умови наявності неповної інформації. Представниками даної теорії є Д. Ноук, Е. Ерроу [3].

Узагальнюючи наукові підходи, можемо виокремити такі етапи розробки та прийняття політичних рішень: 1) виявлення важливої проблеми, що потребує вирішення; 2) формулювання можливих альтернатив розв'язання проблеми; 3) порівняльний аналіз наявних альтернативних рішень; 4) ухвалення рішення, тобто вибір оптимальної альтернативи як плану дій; 5) впровадження рішення; 6) аналіз результатів реалізації політичного рішення.

Підсумовуючи, варто зауважити, що в політичній практиці часто поєднується застосування різних теорій, моделей та підходів під час прийняття політичних рішень, враховуючи наявні умови та специфіку нагальних проблем, що потребують вирішення.

Джерела

1. Гошовська В. А., Мироненко П. В., Босак О. З. Аналіз державної політики та прийняття управлінських рішень: навч.-метод. посіб / В. А. Гошовська, П. В. Мироненко. – Київ: НАДУ, 2010. – 88 с.
2. Дегтярєв А. А. Принятие политических решений: учеб. пособие / А. А. Дегтярєв. – Москва: КДУ, 2004. – 416 с.
3. Державна політика: аналіз та механізми впровадження. – Київ: НАДУ, 2009. – 88с.
4. Саймон Г. Адміністративна поведінка. Дослідження процесів прийняття рішень в організаціях, що виконують адміністративні функції / Г. Саймон. – К.: АртЕк, 2001. – 392 с.

Kalitseva Olena Viktorivna

Mykolaiv Institute of Law at the National University «Odesa Law Academy»

MEDIA AND INFORMATION LITERACY AS CRUCIAL EDUCATIONAL PRIORITY IN A FAST-CHANGING MODERN WORLD

The paper deals with the importance of MIL in building a new culture of communications and improving the quality of public discourse as being particularly relevant to promoting tolerance and engagement in public affairs. This descriptive correlational research using the predictive method assessed basic documents and statistics related to the issue. The results of this study encourage educators to sustain professional development and adaptation to the constantly changing world. Keywords: media and information literacy (MIL), educators, teachers' professional development, global skills.

21st century life characterized by rapid change affects the educational landscapes of higher education institutions in numerous ways. Nowadays, how people learn has changed for students and educators almost everywhere around the globe. Such circumstances pose significant challenges for students, teachers, and governments. It is increasingly recognized that education needs to cover more than traditional subjects if learners are to be equipped to flourish now and in the future. Students of all ages need to learn the skills that are critical for lifelong learning and success. That is why educators need to understand which skills are crucial in order to succeed professionally.

The expert underlined that people should have to learn how to acquire new competencies throughout life in addition to the obtained subject matter and interdisciplinary knowledge. Therefore it is necessary to develop soft skills besides hard skills. Many skills which are now labelled in education as 'global skills' are not new: concepts such as communication, collaboration, and critical thinking have existed for a long time. What is new is the recognition that these global skills can and should be taught in any subject. Media and Information Literacy (MIL) is a concept embracing a variety of overlapping issues relating to the skills above-mentioned.

UNESCO has been reaffirming gradual repositioning of Media and Information Literacy in its previous Declarations such as Grünwald Declaration (1982), Prague Declaration Towards Information Literate Societies (2003), Alexandria Proclamation on Information Literacy and Lifelong Learning (2005), Paris Agenda-12 Recommendations on MIL (2007), Fez Declaration on MIL (2011), Moscow Declaration on MIL (2012), Framework and Action Plan of the Global Alliance for Partnerships on MIL (2013), Paris Declaration on MIL in the Digital Age (2014), and Riga Recommendations on Media and Information Literacy in a Shifting Media and Information Landscape (2016). The concept covers communication and information technologies in order to encompass learning, critical thinking, and interpretative skills across and beyond professional and educational boundaries.

In contemporary society, wherein freedom of expression, press freedom, access to information and the right to information, and the right to privacy are essential higher educational establishments should take a necessary step to a critical, person-centred, sustainable development process. Media and information literacy skills are increasingly essential in response to technological and informational advancements having overtaken the available skills